

„Taky ti přece chybí, ne?“

Měl pocit, že prasnici se zamlžují oči.

„Jak už je to dlouho?“ V duchu si odpočítával měsíce.

„Dva roky a tři měsíce. Dlouho. Kdo ji vzal, co? Tys byla u toho, Martho. Proč jsi nekvičela, když ti přišli ukrást mámu?“

Martha na něj vrhla dlouhý a upřený pohled. Zkoumal její výraz, pokoušel se ho rozluštit a zas jednou selhal.

Poškrábal Marthu na rozloučenou, když zdvihla bradu z ohrady a otočila ji k řece.

„Copak je?“

Pohlédl tím směrem. Nebylo tam nic k vidění a nezaslechl také nic. Ale přesto, něco tam muselo být... Vyměnili si s prasnici pohled. Takový výraz v jejích očích ještě neviděl, musil se však probírat svými vlastními dojmy, aby zjistil, co tím myslí.

„Asi budeš mít pravdu, Martho. Něco se stane.“

Paní Vaughanová a říční duchové

— V koutku oka se zformovala voda do perličky. To oko náleželo mladé ženě, která spočívala na dně člunu. Kapalný korálek zůstal na místě, kde se růžový vnitřek očního víčka šířil do roztomilé komplikovanosti slzovodu. Kývala se s pohupováním lodi, chráněna řasami, které rašily nad ní a pod ní, se neutrhla a nespadla.

„Paní Vaughanová?“

Mladá žena zajela do proudu, pak založila vesla a nechala lodici unášet, až se zachytila v rákosí. Občas k ní z břehu zalétala slova, hustá bílá říční mlha je zbavovala naléhavosti. Slova jí doplouvala do uší vypláchnutá a rozmáčená, byla sotva hlasitější než myšlenky v její hlavě.

Paní Vaughanová... to jsem já, myslela si Helena. Znělo to jako jméno někoho úplně jiného. Uměla si představit nějakou paní Vaughanovou, která by jí nebyla vůbec podobná. Nějakou starou. Asi okolo třiceti, s obličejem jako z portrétů, které visely na stěnách chodeb v domě jejího manžela. Bylo to zvláštní pomýšlení, že ona jen před několika lety byla Helena Grevilleová. Zdálo se to být mnohem déle. Když nyní na onu dívku myslela, bylo to, jako by myslela na někoho, koho kdysi znávala, znávala ho docela dobře, ale už nikdy se s ním nesetká. Helena Grevilleová jednou provždy zmizela.

„Je moc zima na to, abyste byla venku, paní Vaughanová.“

Zima, ano. Helena Vaughanová zvažovala, co je to zima. Chladno je člověku, když nemá kabát, klobouk, rukavice. Chladný vzduch jí pronikal oděvem až na kůži; na hrudi, na pažích i na nohách jí vyskočila husí kůže. To byl chlad vzduchu, který jí prostupoval, štípal ji do nozder a rozechvíval jí plíce. Až po něm se hlásila zima, která táhla z řeky. To byl chlad pomalý, dal si na čas, než se protáhl silnými prkny lodice, ale když už se mu to povedlo, žahal ji na lopatkách, pronikal do lebky, do hrudního koše, do páteře, všude, kde spočívala tělem na prohnutém dřevě. Řeka si lodici přivlastnila, houpavými, kolébavými pohyby jí zbavovala všeho tepla. Helena zavřela oči.

„Jste tam? No tak odpovězte! Ozvěte se, prokristapána!“

Odpověz... To slovo jí z paměti vydolovalo vzpomínku starou několik let. Teta Eliza s ní mluvila o tom, co odpovědět. „Rozmysli si, co odpovíš,“ povídala, „protože takováhle příležitost tě nepotká každý den.“

Teta Eliza byla mladší sestrou Helenina otce. Ovdověla ve čtyřiceti a děti neměla, přišla sdílet domácnost se svým bratrem a s jeho dcerou z pozdního manželství. Podle Heleny přišla tu domácnost rozvracet a lézt v ní všem na nervy. Helena byla ještě maličká, když její matka zemřela a Eliza nabyla dojmu, že její neteř potřebuje mateřskou náruč, která by se jí ujala. Elizin bratr byl výstředník, který v nejmenším nedbal na kázeň a holčičce se nedostávalo řádné výchovy. Eliza se snažila, ale moc daleko se nedostala. Helena si ze začátku na tetu Elizu tatínkovi stěžovala, ale ten jen přivřel oko a prohlásil: „Když ona nemá kam jít, piráte. Zkrátka jí kývej a na všechno, co řekne, odpověz *Ano* a potom se zařiď, jak uznáš za vhodné. Já to tak dělám pořád.“ Strategie zabírala. Otec s dcerou žili dál v nerušeném přátelství a ani jeden Elize nedovolil, aby se pletla do dní, které společně trávili na řece a v loděnici.

V zahradě teta Eliza Heleně mezi mnohým nabádáním, aby se mírnila, vykládala i velikou spoustu věcí, které Helena už stejně moc dobře znala, protože se jí týkaly. Připomínala jí (jako by na to Helena mohla zapomenout), že nemá matku. Činila narážky na vysoký věk a mizerné zdraví jejího otce. Helena ji poslouchala napůl ucha a naváděla tetu Elizu určitým směrem; ta byla tak ponořená do svého výkladu, že se dala vést. Došly k řece a vydaly se podél břehu. Helena vdechovala vzrušující chladný zářivý vzduch, pozorovala kachny, které se pohupovaly na běhuté vodě. Ramena se jí škubala při pomýšlení na vesla. Celým srdcem předjímal okamžik prvního záběru, kdy se loď ocitne v proudu... „Po proudu nebo proti proudu?“ říkal pokaždé otec. „Když ne na jednu stranu, tak na druhou – a dobrodružství to bude každopádně!“

Teta Eliza Heleně připomněla otcovy finance, který byly v ještě povážlivějším stavu než jeho zdraví, a pak – Heleně myšlenky odplouvaly s řekou, a tak možná něco propásla – zavedla Eliza řeč na pana Vaughana, jak je slušný a laskavý a nelze popřít, že jeho obchod se rozmáhá. „Pokud by sis to ale doopravdy nepřála, tvůj otec mi uložil, abych ti sdělila, že stačí, abys jen řekla, a na celou věc zapomene a už o tom nikdy nepadne ani slůvko,“ uzavřela teta Eliza. To Heleně ze začátku připadalo hodně matoucí; pak jí to bylo dokonale jasné.

„Kdo je to ten pan Vaughan?“ přála si vědět.

Teta Eliza byla v rozpacích. „Několikrát ses s ním setkala... Proč jsi nedávala lepší pozor?“ Ale pro Helenu byli všichni otcovi přátelé a kolegové odlitky z jediného kadlubu: staří nudní mužští. Žádný nebyl ani zdaleka tak zajímavý jako její otec a ona se jen divila, že s nimi otec vůbec ztrácí čas.

„Pan Vaughan je teď u tatínka?“

Vystřelila, nedbajíc námitek tety Elizy, a rozběhla se k domu. V zahradě přeskočila kapradiny a přikradla se pod okno pracovny. Když si stoupla na podstavec velké vázy a přidržela se okenní římsy, dokázala nahlédnout dovnitř. Její otec tam pokuřoval ve společnosti jiného pána.

Pan Vaughan nebyl prošedivělý ani neměl rudý nos. Uvědomila si, že je to ten usměvavý mladík, se kterým otec vysedává s doutníkem a nad sklenkou dlouho do noci. Když si chodila lehnout, slýchala, jak se spolu dole smějí. Byla ráda, že její otec měl někoho, s kým se večer pobaví. Pan Vaughan měl hnědé vlasy, hnědé oči a hnědý vous. Kromě toho se vyznačoval ještě něčím, a to byl jeho hlas. Většinou mluvil stejně jako každý jiný Angličan, ale občas vtáhl rty tak, až vytvořily podivný kroužek. Se zájmem naslouchala těm podivným zvukům, které jimi vypouštěl, a zeptala se, čím to je.

„Vyrostl jsem na Novém Zélandu,“ pověděl jí. „Má rodina tam má doly.“

Pozorovala toho celkem běžného muže oknem a cítila, že vůči němu celkem nic nenamítá.

Helena spustila nohy ze soklu vázy, zavěsila se na okenní římsu, příjemně se pohupovala a s potěšením vnímala napětí v pažích a v ramenou. Když zaslechla, jak se blíží teta Eliza, pustila se.

„Když se provdám za pana Vaughana, to budu asi muset odejít z domova?“

„Z domova odejdeš dříve nebo později tak jako tak. Tvůj otec je na tom *tak nedobře*. Tvá budoucnost je *nejistá*. Přirozeně by rád, kdyby tě viděl *zapatřenou*. Jestli si vezmeš pana Vaughana, budeš s ním bydlet v Buscot Lodge, ale když si ho ne—“

„Buscot Lodge?“ Helena se zastavila. Zнала Buscot Lodge – veliké sídlo báječně blízko u řeky. Je tam dlouhý široký úsek, kde je hladina rovná a hladká, a místo, kde se

proud rozděluje a obtéká ostrov, a ještě před tím místo, kde voda zřejmě zapomíná, že je řekou, zleniví a vytváří jezírko. Je tam mlýnské kolo a Svatojánský most a loděnice... Jednou doveslovala až docela blízko, postavila se, což na její úzké veslici není jen tak, a nahlédla do loděnice. Byla v ní spousta prostoru.

„Budu si smět vzít svoji loď?“

„Heleno, tohle je vážná záležitost. Manželství nemá co dělat s řekou a s veslicemi. Je to závazná smlouva, jak před zákonem, tak v očích Božích —“

Ale Helena byla pryč, hnala se jako splašená přes trávník k domovním dveřím.

— Vtrhla do pracovny a jejímu otci zablýsklo v očích, když ji spatřil. „Co si o těch pitomostech myslíš? Připadá ti to jako kupa nesmyslů, no jenom řekni! Na druhou stranu, kupa nesmyslů může být taky k něčemu, jen v ní najít zalíbení... Proti proudu, nebo po proudu, piráte? Co mi povíš?“

Pan Vaughan vstal z křesla.

„Můžu si s sebou vzít svou loď?“ otázala se. „A budu smět každý den na řeku?“

Pan Vaughan hned neodpověděl, vyvedlo ho to z míry.

„Ta loď už skoro dosluhuje,“ pravil její otec.

„Tak zle na tom není,“ namítla mu.

„Co jsem se díval, je samá díra.“

Pokrčila rameny. „Pro mě stačí.“

„Je jak cedník. Divím se, že na ní někam dojedeš.“

„Když se moc potápí, zajedu ke břehu, vyliju ji a pak zase nasednu,“ připustila.

Rozmlouvali o lodi jako dva nesmrtelní, pro něž je utopení vyloučeno.

Pan Vaughan se během té výměny názorů obrátil od otce k dceři. Začínal chápat, jak důležitá je v dané záležitosti loď.